

A Fővárosi Törvényszék
mint másodfokú bíróság
í t é l e t e

Az ügy száma: 57.Pf. 633.474/2023/3.

Az I. rendű felperes:

A II. rendű felperes:

A III. rendű felperes:

A felperesek képviselője: Kerekes és Társa Ügyvédi Iroda
(1154 Budapest, Órjári tér 5.
eljáró ügyvéd: dr. Ölveczky István)

Az alperes: FORST Faktor Zrt.
(1056 Budapest, Belgrád rakpart 13-15. I/12.)

Az alperes képviselője: Balassy Ügyvédi Iroda
(1137 Budapest, Szent István körút 18. II/13.,
eljáró ügyvéd: dr. Balassy Gábor)

A per tárgya: jogalap nélküli gazdagodás

A fellebbezést benyújtó fél: alperes

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának a száma:
Budai Központi Kerületi Bíróság, 17.P.21.444/2022/32. számú ítélet

Rendelkező rész

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit azzal a kiegészítéssel hagyja helyben, hogy 103.924 (százháromezer-kilencszázhuszonnegy) forint kereseti illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

- [1] A Magyar Ingatlanhitel Pénzügyi Zrt. mint hitelező és a felperesek mint adósok között 2008. június 10. napján MIH9/06/2008. ügyletazonosító számon szabad felhasználású kölcsönszerződés jött létre, amely alapján a hitelező 7.500.000 forint svájci frankban nyilvántartott kölcsönt folyósított az I. rendű felperes részére 300 hónapos futamidővel. A kölcsön biztosítékaul szolgált a II. és III. rendű felperesek mint zálogkötelezettek 33/96 és 63/96 arányú tulajdonában álló Budapest XXII. kerület, belterület 222688 helyrajzi számon nyilvántartott, természetben a 1222 Budapest, Éger utca 16. szám alatti ingatlan. A kölcsön- és zálogszerződéshez kapcsolódóan a felperesek 2008. június 10. napján egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tettek, amelyet dr. Várkonyi Vera közjegyző 11016-0/1015/2008/1/O ügyszámon közjegyzői okiratba foglalt. A szerződéskötés napján a felperesek kockázatfeltáró nyilatkozatot írtak alá, amelyben tudomásul vették, hogy a hitelnyújtó részükre teljeskörű tájékoztatást nyújtott az ügyfelek által euro/svájci frank devizanemben felvett hitelhez kapcsolódó árfolyamkockázat vonatkozásában, különös tekintettel arra a tényre, hogy a magyar forinttól különböző devizanemben felvett hitel törlesztési és kamatfizetési kötelezettségének összege erősen függ az adott deviza magyar forinttal, illetve egyéb devizákkal szembeni árfolyamának alakulásától. Következésképpen a deviza árfolyamváltozások egyaránt növelhetik és csökkenthetik az ügyfél mindenkori kölcsöntartozásának, így a törlesztő részleteknek az összegét. A felperesek a fentiek szerinti kockázatot feltétlenül vállalták.
- [2] A hitelező 2015. február 10. napi közzététellel felszámolás alá került, majd 2017. augusztus 16. napján a fenti szerződésből eredő követelését az alperesre engedményezte. Az engedményezési megállapodásban a szerződő felek felszólították a felpereseket, hogy a megállapodás kézhezvételét követően kizárólag az alperesnek teljesítsenek. Tekintettel arra, hogy az adósok a fizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget, az alperes 2018. május 30. napján dr. Varga Krisztina közjegyzői irodájában működő dr. Székely Erika közjegyzőhelyettes által közjegyzői okiratba foglaltan a kölcsönszerződést és az önálló zálogszerződést azonnali hatállyal felmondta, azzal, hogy az adósok 10.447.004 forint tőke és járulékai erejéig fennálló, eredetileg a Magyar Ingatlanhitel Pénzügyi Zrt.-vel, jelenleg az alperessel szemben fennálló tartozása a felmondással lejárta, esedékessé és egy összegben visszafizetendővé vált.
- [3] Az alperes kérelmére dr. Varga Krisztina közjegyző 2019. január 18. napján 11016/Ü/1057/2018/1. ügyszámon végrehajtást rendelt el a II. rendű felperessel szemben, amelyet dr. Ferenczi Attila önálló bírósági végrehajtó foganatosított 4.V.0292/2019. ügyszámon. A végrehajtási eljárásban a II. rendű felperes összesen 5.426.000 forintot fizetett meg, amelyből a végrehajtó 4.958.891 forintot utalt át az alperesnek. A III. rendű felperessel szemben 2019. december 20. napján 11016/Ü/1061/2018/1. ügyszámon rendelt el végrehajtást dr. Varga Krisztina közjegyző, amelyet dr. Jeney Orsolya önálló bírósági végrehajtó foganatosított 538.V.0025/2020. ügyszámon. A végrehajtási eljárásban a III. rendű felperes összesen 10.233.556 forintot fizetett meg, amelyből a végrehajtó 9.331.162 forintot utalt át az alperesnek.
- [4] A felperesek elsődleges keresetükben 15.678.000 forint megfizetésére kérték kötelezni az alperest a felperesek mint egyetemleges jogosultak javára a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 361. § (1) bekezdése alapján, jogalap nélküli gazdagodás címén. Keresetüket azzal indokolták, hogy a Magyar Ingatlanhitel Pénzügyi Zrt.-vel 2008. június 10. napján kötött MIH9/06/2008. számú kölcsönszerződés érvénytelen az árfolyamrésre és az

Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság
57.Pf. 633.474/2023/3.

árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek rPtk. 209. § (1)-(4) bekezdései szerinti tisztességtelensége és az ebből eredő, a rPtk. 209/A. § (2) bekezdése szerinti semmisség okán, amely a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezi. Az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége körében arra hivatkoztak, hogy a kockázatfeltárás nem felelt meg az Európai Unió Bírósága (EUB) C-51/17. számú ítéletében megfogalmazott követelményeknek. Érvelésük szerint a felperesek és az alperes közötti jogviszony hiányában csak a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint lehet elszámolni, mindemellett a felpereseknek mint fogyasztóknak joguk van az érvényessé nyilvánítás ellen tiltakozni, ezért is a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint kérhetik az alperestől a II. és III. rendű felperesek elleni végrehajtási eljárásból származó bevételeinek visszatérítését. Eshetőlegesen előterjesztett másodlagos keresetükben a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és az érvénytelenség jogkövetkezményeként annak érvényessé nyilvánítását kérték akként, hogy az árfolyam 150,68 HUF/CHF, a kamat 0%, a kezelési költség 0 %, és semmilyen további költség nem számítható fel.

- [5] Az alperes az eshetőlegesen előterjesztett keresetek elutasítását kérte. Mindenekelőtt arra hivatkozott, hogy az engedményezési szerződéssel csak a kölcsönszerződésből eredő követelést szerezte meg, az engedményezéssel a bank és a felperesek közötti jogviszony alanyaiban nem következett be változás, az alperes abba nem lépett be félként a bank helyére, ezért a felperesek a per tárgyát képező anyagi jogi igényt az alperessel szemben nem érvényesíthetik. Hivatkozott e körben a Kúria Gfv.30.219/2021/10., Gfv.30.021/2021/10. és Gfv.30.281/2019/7. számú ítéleteire, valamint a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40267/2021/8. számú ítéletére. A perbeli legitimációja vitatása mellett hivatkozott arra is az alperes, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatban a bank eleget tett a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. (rHpt.) 203. § (6)-(7) bekezdésében meghatározott tájékoztatási kötelezettségének, mindemellett a kereset nem felel meg a 2014. évi XL. törvény (DH2 törvény) 37. § (1)-(2) bekezdéseiben foglaltaknak, és figyelmen kívül hagyja a Kúria konzultációs testületének 2019. június 18-19. napi ülésén elfogadott véleményét is, az összecszerúségében pedig kidolgozatlan.
- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével az I. rendű felperes keresetét elutasította. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű felperesnek 4.775.454. forintot és 196.444 forint perköltséget, valamint a III. rendű felperesnek 9.132.703 forintot és 381.333 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a II. és III. rendű felperesek keresetét elutasította, és felhívta az alperest, hogy 815.756 forint illetéket az állam javára a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára a határozat jogerőre emelkedését követő hatvanadik napig fizessen meg.
- [7] Döntése jogi indokai között előrebocsátotta, hogy a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésének figyelmen kívül hagyásával előterjesztett keresetet vizsgálhatónak találta, figyelemmel az uniós jog elsőbbségére és arra, hogy a DH2 törvény 37. § (1) bekezdése kizárja a fogyasztót a jogkövetkezmény választásának jogából, és nem biztosítja a felperesi fogyasztók részére a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 6. cikk (1) bekezdésének és 7. cikk (1) bekezdésének megfelelő hatékony eszközt ahhoz, hogy megszüntessék a szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.
- [8] A kölcsönszerződés érvénytelenségét illetően rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú határozata szerint a 2/2014. PJE határozat 1. pontja a következő értelmezéssel alkalmazható a továbbiakban: akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó

árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.

- [9] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződésből és a kockázatfeltáró nyilatkozatból az kitűnik ugyan, hogy az ügylethez árfolyamkockázat kapcsolódik, és azt kizárólag a fogyasztó viseli, érzékelteti továbbá azt is, hogy ez a fogyasztó fizetési kötelezettségét a tőke- és kamatelemet is tartalmazó törlesztőrészleteken keresztül érinti, nem tekinthető azonban kellően informatívnak a szerződés az árfolyamkockázat mibenlétét és alapvető összefüggéseit tekintve, abban a részében pedig egyáltalán nem figyelemfelhívó, ami az árfolyamkockázatnak a fogyasztó pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt lehetséges gazdasági hatását jelenti. A fogyasztó így nem került abba a helyzetbe, hogy értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is, így a szerződés nem felel meg az átláthatóság ismertetett – a Jpe.I.60.015/2021/15. számú határozatban összegzett – követelményének, nem tekinthető világosnak és érthetőnek. Ebből következően az árfolyamkockázat viselését szabályozó, a szerződés főszo­l­gáltatására vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelensége (rPtk. 209. § (4) bekezdés), és emiatt a perbeli szerződés egészének érvénytelensége megállapítható volt (rPtk. 209/A. § (2) bekezdés, 239. § (2) bekezdés), aminek legfőbb jogkövetkezménye az 1/2010. (VI.28.) PK vélemény 2. pontja szerint az, hogy az ilyen ügyletre nem lehet jogot alapítani, vagyis a felek által célzott joghatások nem érhetők el.
- [10] Mindezekből azt a következtetést vonta le az elsőfokú bíróság, hogy az engedményező bank és a felperesek között érvénytelen szerződés esetén is marad fenn kötele­m, de az nem maga a kölcsönszerződés, eltekintve az érvényesség nyilvánítás esetétől. Megállapította továbbá, hogy a bank a 2017. július 31. napján kötött engedményezési szerződéssel a kölcsönszerződésből eredő követelését ruházta át az alperesre, a szerződés egészéhez kapcsolódó jogok azonban a rPtk. rendelkezései alapján nem szálltak át, ezzel kapcsolatban megjegyezte, hogy a kölcsönszerződés felmondásának joga az alperest nem illette meg. Rögzítette, hogy a kötelezett a rPtk. 329. § (3) bekezdése alapján az engedménnyessel szemben is érvényesítheti azokat a kifogásokat és beszámíthatja azokat az ellenköveteléseket, amelyek az engedményezővel szemben az értesítéskor már fennállt jogalapon keletkeztek, és rámutatott arra, hogy a kötelezett helyzetét az engedményezés nem befolyásolhatja kedvezőtlenül. Ebből adódóan a kötelezett minden olyan kifogást érvényesíthet az engedménnyessel szemben, amelynek jogalapja már az értesítéskor fennállt, függetlenül attól, hogy a kifogás magához a követeléshez vagy a követelés alapjául szolgáló szerződéshez kapcsolódik-e, így nem lehet kizárni azt sem, hogy a kötelezett a követelés alapjául szolgáló szerződés érvénytelenségére hivatkozzon a követelés érvényesítésével szembeni kifogásként. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint a rPtk. 329. § (3) bekezdése szerinti „védekezési jog” nemcsak alperesi pozícióban illeti meg a kötelezettet, hanem bármilyen perbeli pozícióban hivatkozhat a szerződés érvénytelenségére, az pedig nem eshet a felperesek terhére, hogy az eredeti hitelező a cégjegyzékből törlésre került. Kifejtette e körben, hogy amennyiben a kötelezett az engedménnyessel szemben érvényesíthetné az érvénytelenségi kifogását, úgy ez a kötelezett helyzetét jelentősen rontaná, mert az általa nem befolyásolható engedményezés eredményeként elesne attól a lehetőségtől, hogy a szerződés érvénytelenségére hivatkozással védekezzen a szerződésen alapuló igényérvényesítéssel szemben. Figyelemmel volt az elsőfokú bíróság az Irányelv 6. cikk (1) bekezdésére is, amely szerint „az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a

fogyasztóra nézve”.

- [11] Az elsőfokú bíróság ezért megállapította, hogy a kölcsönszerződés érvénytelensége folytán az engedményezés napján az engedményezőnek nem állt fenn kölcsönszerződésből eredő követelése a felperesekkel szemben, és miután az engedményes jogutód nélküli megszűnése folytán a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása nem kérhető, az alperesnek nincs olyan jogcíme, amely a felperesekkel szemben indult végrehajtási eljárásokból befolyt összeg megtartására feljogosítaná, ahhoz tehát jogalap nélkül jutott, amit vissza kell térítenie. A visszatérítési kötelezettség azonban csak a szerzett vagyon tekintetében áll fenn, nem az elvont vagyon mértékhez igazodik, és az alperes gazdagodását csak abban a körben látta megállapíthatónak, amely összegeket a végrehajtó az érvénytelen szerződésből eredő tőke és kamatkövetelés kiegyenlítéseként átutalt részére. A II. rendű felperes vagyona terhére ez 4.958.891 forint volt, míg a III. rendű felperes vagyona terhére 9.331.162 forint, ezért az elsőfokú bíróság – utalva arra, hogy jogalap nélküli gazdagodás esetén a jogosultak egyetemlegességét az érvénytelen kölcsönszerződés nem alapozza meg, és a gazdagodás visszatérítését csak az kérheti, akinek a rovására a gazdagodás történt – ezen összegeknek a II. és III. rendű felperesek javára történő megfizetésére kötelezte az alperest, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította, rögzítve, hogy az I. rendű felperes rovására történt alperesi gazdagodás nem volt megállapítható.
- [12] A perköltségről a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 83. § (2) bekezdése alapján rendelkezett, az illeték viselése tekintetében pedig a felperesek költségmentessége folytán le nem rótt illetékből a pervesztességének megfelelő arányban kötelezte az alperest az illeték megfizetésére.
- [13] Az alperes a fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérte a II. és III. rendű felperesek javára történő marasztalásra vonatkozó részben, a II. és III. rendű felperesek keresetének teljes egészében történő elutasításával a Pp. 383. § (1)-(2) bekezdései alapján, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását a Pp. 381. §-a alapján.
- Fellebbezése indokaként arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a felperesek egy lezárt végrehajtási eljárást követően próbálnak igényt érvényesíteni az alperessel szemben, amely végrehajtási eljárások önálló zálogjog érvényesítése iránt indultak, és a felperesek önkéntes teljesítésével fejeződtek be. A megszűnt végrehajtások miatt fogalmilag kizárt a rPtk. 329. § (3) bekezdésének alkalmazása, mindemellett önálló zálogjogról lévén szó, a rPtk. 269. § (3) bekezdése lett volna a releváns hivatkozás a kifogás érvényesítésére, de bármelyik kifogásról is van szó, egyik sem vehető igénybe felperesi pozícióból, mivel a kifogás a védekezés eszköze, ahogyan arra a BH 2019.11.300. számon közzétett eseti döntés is rámutat. Az alperes álláspontja szerint ezért a rPtk. 329. § (3) bekezdésében szabályozott kifogás időbeli korlátját a végrehajtási eljárások folyamatban léte jelentette, az érvénytelenség megállapítása iránti kereset pedig – annak az engedményező törlése miatti kizártsága miatt – nem helyettesíthető azzal, hogy az érvénytelenség a követelés jogutódjával szemben kifogásként megállapítható lenne. Hozzátette az alperes, hogy a felperesek a keresetükben nem hivatkoztak a rPtk. 329. § (3) bekezdésére, így e körben az alperes értelemszerűen nem terjesztett elő védekezést, és csak a fellebbezésében tud erre reagálni. Álláspontja szerint tehát az elsőfokú bíróság jogszabálysértő módon alkalmazta a rPtk. 329. § (3) bekezdését, és adott olyan eszközt a felperesek kezébe, amely lehetőség felperesként nem illette meg őket. A fellebbezési tárgyaláson utalt e körben a BH 2023.5.129. számon közzétett eseti döntésre, amely szerint az érvényesített jogtól eltérő alapon a kereset nem teljesíthető, az érvényesített joghoz a bíróság kötve van.

- [14] Kiemelte továbbá, hogy jogerős végrehajtási záradékok alapján jutott megtérüléshez, így fogalmilag kizárt a jogalap nélküli gazdagodás címén történő marasztalás, mivel a megtérülés közjegyzői okiratok alapján illette meg, amelyekkel kapcsolatban a felperesek nem éltek jogorvoslással, és az eljárások befejeződése folytán már nem is élhetnek. Ezen Vht.-ban szabályozott közjegyzői okiratok érvénytelenségét jogerős bírósági döntés nem állapította meg. Utalt arra is az elsőfokú bíróság megjegyzésére tekintettel, hogy rendkívül merevnek és visszatetszőnek tartja azt az ítélkezési gyakorlatot, amely az engedményes tekintetében nem ismeri el a felmondás jogának tapadó jogként való átszállását, ezt az abszurd helyzetet a jogalkotó is észlelte, és azt a Ptk. módosításával kívánja orvosolni.
- [15] Hivatkozott arra is az alperes, hogy az elsőfokú bíróság mulasztott, amikor nem hívta fel a felek figyelmét arra, hogy az alperes perbeli legitimációjának hiányát a rPtk. 329. § (3) bekezdésével kívánja áthidalni. Az alperes az elsőfokú eljárásban hivatkozott a Kúria Gfv.30.219/2021/10., Gfv.30.021/2021/10., Gfv.30.473/2021/6. és Gfv.30.281/20197. számú precedensképes határozataira a perbeli legitimáció hiánya kapcsán, az elsőfokú bíróság azonban nem indokolta meg azt az eltérést, amellyel szerződést nem kötő féllel szemben a szerződés érvénytelenségére alapított igénynek helyt adott. Hivatkozott az alperes a Kúria Pfv.VI.21.537/2019. számú ügyben közzétett tájékoztatására is, amely szerint az érvénytelenségi kifogás mindig az érdemi ellenkérelem része, ezt pedig semmilyen irányelv nem írja felül, vagyis a felperesi oldal érvénytelenségi kifogást nem érvényesíthet egyetlen alperessel szemben sem. Mindezek alapján egyértelmű, hogy a passzív perbeli legitimáció hiánya vagy a kifogás jogi jellege miatt kizárt a felperesi igényérvényesítés az alperessel szemben.
- [16] A felperesek fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztettek elő, a fellebbezési tárgyaláson az elsőfokú ítélet helybenhagyása mellett érveltek, kifejtve, hogy a szerződés érvénytelensége folytán az engedményesnek semmiféle joga nincsen, amit érvényesíthetne, és amennyiben ennek ellenére pénzt kapott, úgy azt jogalap nélküli gazdagodásként vissza kell térítenie.
- [17] A másodfokú bíróság rögzíti, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének az I. rendű felperes keresetét elutasító, valamint a II. és III. rendű felperesek keresetének a marasztalást meghaladó részében elutasító rendelkezései fellebbezés hiányában jogerőre emelkedtek a Pp. 358. § (5) bekezdése alapján, ezért a másodfokú bíróság felülbírálata ezen ítéleti rendelkezésekre nem terjedt ki.
- [18] A fellebbezés nem alapos.
- [19] Előrebocsátja a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása számos elírást tartalmaz, így többek között több helyen alpereseket ír felperesek helyett, illetve pontatlanul került rögzítésre az is, hogy a végrehajtási eljárásokban kinek a részéről történt teljesítés. Mindezeket a másodfokú bíróság a fentiekben rögzített tényállásban javította.
- [20] A II. és III. rendű felperesek jogalap nélküli gazdagodás jogcímén érvényesítettek igényt a velük szemben folyamatban volt végrehajtási eljárások során az alperes részére teljesített összegek visszafizetése iránt, és az elsőfokú bíróság az általuk megjelölt jogszabályi alapon, a rPtk. 361. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a végrehajtási eljárásokban részére megfizetett pénzüsszegek visszatérítésére, amely teljesítések jogalap nélküli voltát ugyancsak a keresettel egyezően, a kölcsönszerződés rPtk. 209/A. § (2) bekezdése szerinti érvénytelensége folytán állapította meg. Az érvényesített jogtól tehát semmilyen tekintetben nem tért el az elsőfokú bíróság, még ha a rPtk. 329. § (3) bekezdését erre való felperesi hivatkozás nélkül

hívta is fel, szükségtelenül. A másodfokú bíróság ugyanis egyetértett az alperesnek azzal a fellebbezési hivatkozásával, miszerint jelen jogvita eldöntése szempontjából a rPtk. 329. § (3) bekezdése nem mérvadó, figyelemmel arra, hogy az valóban az engedményes igényérvényesítésével szembeni, perjogi szempontból alperesi pozícióból érvényesíthető kifogásokra ad lehetőséget, míg jelen perben a felperesek nem az engedményes igényérvényesítésével szemben védekeztek, hanem maguk érvényesítettek igényt. Mindez azonban nem jelentette a megjelölt jogcímtől való eltérést, ami a rPtk. 361. § (1) bekezdése szerinti jogalap nélküli gazdagodás volt, ennek megfelelően az elsőfokú bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az alperes rendelkezik-e olyan jogcímmel, amely alapján a részére megfizetett összegeket megtarthatja, és a másodfokú bíróságnak is erről kellett döntenie a fellebbezett körben.

- [21] Ennek vizsgálata során abból kell kiindulni, hogy önmagában az, hogy az alperes engedményesként rendelkezik egy javára szóló engedményezési szerződéssel a felperesekkel szerződő pénzügyi intézménytől mint engedményezőtől, még nem jelent ilyen jogcímet. Az alperes a fellebbezésében annak okán is kizártnak tartotta a felperesek vele szembeni igényérvényesítését, mert a végrehajtási eljárások már befejeződtek, és a kérdéses pénzüsszegekhez - ahogy fogalmazott - jogerős végrehajtási záradékok útján jutott. A másodfokú bíróság nem osztja ezt az álláspontot, tekintve, hogy a végrehajtási záradékhoz nem fűződik olyan értelemben vett anyagi jogerőhatás, mint a jogerős ítélethez vagy az azzal azonos hatályú jogerős fizetési meghagyáshoz. A végrehajtási záradék nem teremt jogcímet, és nem keletkeztet ítélt dolgot sem, figyelemmel arra, hogy annak kibocsátása során - amint azt a Kúria 3/2020. Polgári jogegységi határozata is kimondja - a közjegyző nem vizsgálhatja a záradékolni kért közjegyzői okiratba foglalt kötelezettség létrejöttét, érvényességét és fennállását, és ezen kérdések nem vizsgálhatók a végrehajtási záradékkal szembeni, a Vht. által biztosított jogorvoslati rendszer keretein belül sem. A végrehajtási záradéknak ezért nem tulajdonítható olyan joghatás, ami kizárná, hogy a követelés érvényes létrejötte hiányában a végrehajtás során történt teljesítések jogalap nélküliek lennének.
- [22] A felperesek kereseti hivatkozása alapján vizsgálandó és vizsgálható volt jelen per keretei között, hogy az engedményezett követelés érvényes szerződésből ered-e. Minthogy az engedményező cég időközben a cégjegyzékből való törléssel megszűnt, perben állása nem lehetséges, ez azonban nem eredményezheti azt, hogy a kölcsönszerződés érvényességének vizsgálatra már egyáltalán ne kerülhessen sor. Az elsőfokú bíróság valóban nem tért ki az alperes által a passzív perbeli legitimációval kapcsolatban hivatkozott kúriai döntésekre, ugyanakkor a Pp. 346. § (5) bekezdése értelmében a bíróságnak csak azt kell megindokolnia, ha jogkérdésben eltér a Kúriának a Bírósági Határozatok Gyűjteményében 2012. január 1-jét követően közzétett döntéseitől. Az alperes által hivatkozott határozatok közül maga a Kúria kizárólag a Gfv.VII.30.281/2019/7. számú precedensképes határozatában foglalkozott a passzív perbeli legitimáció kérdésével, abban a perben azonban a kereset nem marasztalásra, hanem felmondás jogellenességének megállapítására irányult, így az jelen per szempontjából nem tekinthető precedensnek. Hangsúlyozandó, hogy a II. és III. rendű felperesek jelen perben nem a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérték, hanem jogalap nélküli gazdagodás visszatérítését, így a passzív perbeli legitimációt az teremti meg, hogy a II. és III. rendű felperesek rovására az alperes gazdagodott. Ezt az alperes nem is tette vitássá, érvelése arra irányult a perbeli legitimációjának vitatása körében, hogy a kölcsönszerződés érvénytelenségére vele szemben nem hivatkozhatnak a felperesek. A másodfokú bíróság ezzel nem értett egyet, figyelemmel a rPtk. 234. § (1) bekezdésére, amely szerint a semmis szerződés érvénytelenségére bárki határidő nélkül hivatkozhat, és a semmisség megállapításához külön eljárásra nincs szükség. Perjogi értelemben a II. és III. rendű felperesek, mint a szerződésben

részt vevő felek élhettek is ilyen hivatkozással, azt pedig a fellebbezésében már nem is vitatta az alperes, hogy az árfolyamkockázatról való nem megfelelő tájékoztatás miatt az árfolyamkockázatot teljes egészében a felperesekre telepítő szerződési feltételek a rPtk. 209. § (4) bekezdése alapján tisztességtelenek, ezért a rPtk 209/A. § (2) bekezdése alapján semmissek, ami a rPtk. 239. § (2) bekezdése alapján – főszolgáltatásra vonatkozó szerződési feltételekről lévén szó – a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezi. Helytállóan mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy az érvénytelenség legfőbb jogkövetkezménye az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 2. pontjában foglaltak szerint az, hogy az érvénytelen szerződésre nem lehet jogot alapítani, ebből következően az alperest kölcsön és járulékai címén nem illetik meg a végrehajtási eljárásokban részére megfizetett összegek, ettől eltérő jogcím pedig fel sem merülhet, ilyet maga az alperes sem állított.

- [23] Az alperes a fellebbezésében tényszerűen helyesen mutatott rá arra, hogy a végrehajtási eljárást a II. és III. rendű felperesekkel mint zálogkötelezettekkel szemben kezdeményezte, amely zálogkötelezettség azonban jellegét tekintve, bár az okiratokban önálló zálogjogként nevesítették, de valójában a kölcsönszerződés biztosítéka volt a kölcsönszerződésből és magából az engedményezési okiratból is megállapíthatóan. Ennek megfelelően a végrehajtási eljárásokat kölcsöntartozás és járulékai behajtása iránt indította az alperes, amint az a végrehajtási záradékok 3.c) pontjaiban is rögzítésre került, ezért a kereset elbírálása szempontjából – ami azon alapult, hogy kölcsön és járulékai címén nem illették meg az alperest a végrehajtási eljárásokban megfizetett összegek – nem volt jelentősége annak, hogy a végrehajtások zálogjog érvényesítése iránt indultak.
- [24] A kifejtettek szerint az elsőfokú bíróság nem vétett olyan eljárási szabálysértést, ami az érdemi döntésre kihatott volna, és szükségessé tenné a Pp. 381. §-a alkalmazásával az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, érdemi döntésével pedig a másodfokú bíróság – a rPtk. 329. § (3) bekezdésének szükségtelen felhívásának mellőzésével – egyetértett, ezért a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján az érdemben helyes elsőfokú ítéletet a fellebbezett körben helybenhagyta.
- [25] A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a másodfokon pervesztesnek minősülő alperes a saját másodfokú perköltségét a Pp. 364. §-a folytán alkalmazandó Pp. 83. § (5) bekezdése alapján maga viseli, míg a fellebbezett körbe eső II. és III. rendű felperesek a Pp. 372. § (1) és (2) bekezdéseiben meghatározott határidőben és módon fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztettek elő, ezért az általuk a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendeletre utalással felszámított ügyvédi munkadíj nem volt megítélhető részükre.
- [26] Észlelte a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság az ítélet rendelkező részében nem rendelkezett arról, hogy a meg nem fizetett illetéknek az alperes által megfizetendő összegben felüli része az állam terhén marad, bár az indokolásból kitűnik, hogy azt ekként kívánta rendezni, és e kérdés hivatalból rendezendő, ezért a másodfokú bíróság e tekintetben kiegészítette az elsőfokú ítéletet.

Budapest, 2023. október 12.

dr. Csepinszky Andrea s.k.,
a tanács elnöke,

dr. Bereczky Sára s.k.,
előadó bíró,

dr. Gáspár Miklós s.k.,
bíró